

مروری بر ادبیات نظری و شناسایی عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری با رویکرد فراتحلیل

غلامرضا مرادی

استادیار، گروه مهندسی شهرسازی، دانشگاه سلمان فارسی، کازرون، ایران

مهسا دهقانیان

دانشجوی دکتری، گروه شهرسازی، دانشگاه یزد، یزد، ایران.

الهام کاظمی نژاد*

کارشناسی ارشد، گروه برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه هنر، تهران، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۰۲/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۸/۰۳

چکیده

امروزه با گسترش شهرنشینی و افزایش جمعیت شهرها مفهوم جدید تولید ناخالص منطقه‌ای رایج شده است. هدف این پژوهش، پس از آشکارسازی مفهوم رقابت‌پذیری شهری به شناسایی رویکردها و عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری در ایران با استفاده از روش فراتحلیل پرداخته است. این پژوهش از نوع توصیفی-تحلیلی، به لحاظ هدف؛ کاربردی و در ارتباط با روش گردآوری اطلاعات، روش‌های آن کتابخانه‌ای است. فرآیند ارزیابی و انتخاب در این پژوهش شامل ۴ مرحله بررسی عنوان، بررسی محتوای مقالات، بررسی روش و بررسی نتایج پژوهش است که در این پژوهش از الگوی ۷ مرحله‌ای فراتحلیل سندلوسکی و باروس استفاده شده است. این مقاله از نوع مقاله مروری نظام‌مند است (Systematic Review). رویکرد پژوهش حاضر تحلیل محتوا بوده و با جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز و بررسی عناوین، محتوا، روش و نتایج، تعداد ۱۸ مقاله انتخاب و معیارهای اساسی این مقالات استخراج شده است. نتایج نشان می‌دهد که در رقابت‌پذیری شهری، بیشترین تأثیرگذاری را عامل اقتصادی دارد و شهرها باید این عامل را در راستای افزایش رقابت‌پذیری تقویت کنند که در این راستا می‌توان به تقویت پیوندهای اقتصادی درون و برون شهرها، ارتقا و استفاده از مزیت‌های بین شهرها، ارتقا کیفیت بازار کار و ... اشاره کرد یا در راستای عوامل اجتماعی در سطح منطقه می‌توان به ارتقا تبادل فضایی، ارتقا سطح سرمایه انسانی اشاره کرد.

واژگان کلیدی: رقابت‌پذیری، رویکرد فراتحلیل، الگوی هفت مرحله‌ای سندلوسکی و باروس.

مقدمه

در سال‌های اخیر، مفهوم رقابت‌پذیری به اصطلاحی رایج در تحلیل‌ها و سیاست‌های اقتصاد شهری، منطقه‌ای و ملی تبدیل شده است. جهانی‌شدن و اقتصاد مبتنی بر دانش اطلاعات با از میان برداشتن مرز میان کشورها، موجب کاهش تدریجی جایگاه جغرافیایی رقابت‌های قلمروئی از مقیاس ملی به منطقه‌ای شده است. در راستای عینیت بخشیدن به این مفهوم، مدل‌های متفاوتی برای توضیح ابعاد مختلف مناطق تدوین شده که از آن جمله مدل الماس مزیت رقابتی پورتر است که بر اساس رقابت میان شرکت‌های فعال ایجاد شده و منجر به آغاز فرایند خوشه‌ای می‌گردد. از زمانی که پورتر این ایده را مطرح کرد، گروه‌های دولتی و دانشگاهی به این مفهوم به‌عنوان ابزاری برای تحریک رشد اقتصاد شهری نگرستند (Tabatabai and others, 2019:236).

آگاهی از اهمیت مکان در دستیابی به رقابت‌پذیری سبب شد تا در سال‌های اخیر، در عرصه‌های علمی و سیاست‌گذاری توسعه فضایی، به رقابت‌پذیری قلمروئی مانند جهانی‌سازی توجه شود. جهت‌گیری سیاست‌گذاری‌های اخیر توسعه فضایی ایران نیز در سطوح ملی، مانند سند چشم‌انداز و منطقه‌ای و برنامه‌های مجموعه شهری، گواهی بر تأثیرپذیری از این جریان است (Ziari and others, 2020:824; Sharifzadegan and Nedayi Tusi 2016:109).

رقابت‌پذیری معیاری کلیدی برای ارزیابی درجه موفقیت مناطق در میدان رقابت‌های سیاسی، اقتصادی و تجاری به حساب می‌آید. بدین معنی که هر کشور، منطقه یا بنگاهی که از توان رقابتی بالایی در بازارهای رقابتی برخوردار باشد، می‌توان گفت که از رقابت‌پذیری بالاتری برخوردار است (Ziari and others, 2020:824; Mirzaei 2017: 25-26).

طی چند دهه گذشته، این ایده که شهرها در عرصه‌های مختلف و از جمله در عرصه اقتصادی به رقابت می‌پردازند، از موضوعات مهم مدیریت شهری بوده است و در تبیین توسعه اجتماعی و اقتصادی شهری نیز به‌طور فزاینده تمرکز بر حکمرانی محلی است (Esko Lange, 2009:31; Sabuni and others, 2020:122). براین اساس، رقابت فضایی مداومی که بین شهرها برای سرمایه‌گذاری و جلب نخبگان و... وجود دارد، موجب باز شکل‌دهی توزیع فضایی از منابع، نه فقط درون یک کشور، بلکه در سطح بین‌المللی شده است و سیاست‌های شهری، ابزارهایی برای افزایش رقابت‌پذیری از طریق سرمایه‌گذاری و تولید شغل هستند (Begg, 1999:798 Sabuni and others, 2020:122).

شهرها با رقابت می‌توانند به اقتصاد خود در میان شهرهای دیگر رونق بخشند. یکی از مهم‌ترین بسترهای ایجاد شهری رقابت‌پذیر که قابلیت رقابت با شهرهای دیگر را در سطوح بین‌المللی داشته باشد، شناخت و توجه به شاخص‌های متداول و روز دنیا در عرصه رقابت است (Ghorabni and others, 2014:167). در این راستا بررسی رقابت‌پذیری شهری و جایگاه شهرها در زمینه‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی، سیاسی و زیست‌محیطی از مؤلفه‌های مهم برای برنامه‌ریزی شهری است. با توجه به اهمیت موضوع، این پژوهش قصد دارد ضمن بیان مفاهیم رقابت‌پذیری شهری و ارائه مدل رقابت‌پذیری شهری که نشان‌دهنده روند شکل‌گیری رقابت در فعالیت‌های شهری است؛ به محصولات و ارائه

خدمات فرا منطقه‌ای و فراملی در کنار نیروی انسانی کارآمد و محیط طبیعی با توان اکولوژیک بالا برخوردار است (Ghorabni and Kazemizadeh, 2019:20).

امروزه، رقابت‌پذیری شهری، به یکی از موضوعات اصلی در سیاست‌گذاری عمومی تبدیل شده است. در طول سه دهه گذشته، شهرهای کشورهای صنعتی، با مسئله رقابت‌پذیری مواجه بوده‌اند. اهمیت فزاینده آن، حاصل تغییرات اساسی در اقتصاد جهانی، توانایی سطوح اداره و کنترل شهرها، ساختار جمعیتی بیش‌تر ملت‌ها، ساختارهای اجتماعی و عملکردی و پویایی رهبری در سطح محلی در شهرهای بسیار بزرگ است (Sabuni and others, 1399:122).

رقابت‌پذیری شهری، بیش‌ازپیش مراکز شهری را به‌عنوان کانون‌های تولید ثروت ملی و جهانی برای کسب درآمد بیشتر و جذب سهم بیشتری از بازارهای جهانی و ارتقای رفاه شهروندان در رقابت با یکدیگر قرار داده و از این‌رو، آن‌ها را ملزم به بازتعریف مزیت‌های رقابتی خود با تأکید بر مؤلفه‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کرده است. با توجه به اهمیت راهبردی موضوع، بسیاری از مقامات شهری و منطقه‌ای به‌طور فزاینده‌ای خواستار تنظیم و طراحی شاخص‌های رقابت‌پذیری محلی برای مقایسه جایگاه نسبی شهرهای خود نسبت به سایر شهرها شده‌اند تا بتوانند متناسب با آن راهبردهای سیاستی برای ارتقای جایگاه خود تدوین کنند (Sabuni and others, 2020:122).

در ایران، پژوهش‌های محدودی در رابطه با رقابت‌پذیری شهری در نقاط مختلف کشور به انجام رسیده که در هر کدام، ابعادی از جمله اقتصادی، اجتماعی، سازمانی و ... در نظر گرفته شده است؛ اما تاکنون تحلیلی بر روی پژوهش‌ها صورت نگرفته است تا مشخص شود که چه رویکردها و عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری از دید پژوهشگران ایرانی بااهمیت‌تر است. از این‌رو، این پژوهش، رویکردها و عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری را شناسایی و طبقه‌بندی کرده است. از آنجاکه تقریباً هیچ پروژه در رابطه با رقابت‌پذیری شهری در ایران به‌طور عملی اجرا نشده است، امکان بررسی پیامدها و نتایج اجراشدن این پروژه‌ها در حال حاضر وجود ندارد. این مقاله از نوع مروری نظام‌مند (Systematic Review) است و در بخش مواد و روش تحقیق بررسی شده است.

پیش از اجرای پروژه‌های رقابت‌پذیری شهری در ایران، ضروری است که سایت‌های مختلف از حیث میزان تطابق معیارها و ابعاد و شاخص‌ها با رقابت‌پذیری شهری مورد ارزیابی قرار گیرند. در این پژوهش، پس از تبیین مفاهیم و رویکردها و عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در ایران، با استفاده از روش فرا تحلیل، پژوهش‌های (مقالات) مرتبط با موضوع رقابت‌پذیری شهری در ایران شناسایی و مفاهیم و رویکردها و عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در ایران این پروژه‌ها از درون آن استخراج شده است. از آنجاکه هدف اصلی در این پژوهش، شناسایی رویکردها و عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در ایران است؛ لذا بر این اساس سؤال اصلی این پژوهش نیز عبارت است از: اینکه چه رویکردها و معیارهای مؤثری بر رقابت‌پذیری شهری در پژوهش‌ها و مقالات ایران

یافت می‌شود و گروه‌بندی آن‌ها چگونه است؟ و کدامیک از معیارها و رویکردها و عوامل رقابت‌پذیری شهری در ایران بیشتر مورد تأکید پژوهشگران ایرانی قرار گرفته است؟

مبانی نظری

چارچوب نظری (تعاریف و مفاهیم و رویکردها، نظریه‌ها و پارادیم‌های جغرافیایی مرتبط با موضوع) و پیشینه

تحقیق

در گذشته، رقابت، به شرکت‌ها و نهادهای تولیدی مربوط می‌شد ولی با جهانی‌شدن و شبکه‌ای شدن اقتصاد جهانی، شهرها همواره به‌عنوان گره‌های اقتصاد شبکه‌ای، از جایگاه ویژه‌ای برخوردار شدند. در واقع شهرها در متن اقتصاد جهانی قرار گرفتند و در تقسیم بین‌المللی کار و تولید در مقیاس جهانی به ایفای نقش پرداختند. رقابت‌پذیری، معیاری کلیدی برای ارزیابی درجه موفقیت کشورها در میدان رقابت‌های سیاسی، اقتصادی و تجاری به حساب می‌آید؛ بدین معنی که هر کشور، منطقه، شهر یا بنگاهی که از توان رقابتی بالایی در بازارهای رقابتی برخوردار باشد، رقابت‌پذیری بالاتری دارد. همچنین رقابت‌پذیری، مجموعه‌ای از دارایی‌ها و فرایندهایی است که دارایی‌ها، قابل‌دستیابی یا قابل ایجاد شدن بوده و فرایندها، این دارایی‌ها را به نتایج اقتصادی تبدیل کنند به رقابت‌پذیری. فرایند پویای کسب دارایی‌ها و منابع، تبدیل آن‌ها به مزیت‌های رقابتی و مدیریت آن‌ها به‌وسیله یک استراتژی برای دستیابی به موقعیت رقابتی برتر دارد. به اعتقاد انجمن ملی رقابت‌پذیری ایرلند، رقابت‌پذیری عبارت است از: توانایی به دست آوردن و حفظ بازارهای داخلی و خارجی (Jamali and others, 2018).

تعریف رقابت‌پذیری

رقابت‌پذیری مفهومی چندبعدی است که در تعیین آن عوامل مختلفی سهم بوده و در سطوح سه‌گانه بین‌المللی، ملی و بنگاه‌ها امکان بررسی و مطالعه را دارد؛ به این مفهوم که هر شرکتی بتواند به بهترین شکل ممکن، منابع در دسترس اعم از سرمایه، نیروی کار و فن‌آوری را تلفیق نموده و محصولات مشتری‌پسند و یا خدماتی مناسب را به بازار عرضه نماید، از موفقیت بیشتری در فضای رقابتی برخوردار خواهد بود (Abbasi and others, 2012).

رقابت‌پذیری دارای مفاهیم متفاوتی است که در ذیل به‌صورت خلاصه به اولین مفهوم رقابت‌پذیری تا جدیدترین مفهوم آن پرداخته شده است:

جدول ۱. تعاریف رقابت‌پذیری

Table 1. Definitions of competitiveness

ردیف	نام نویسنده	رقابت‌پذیری، رقابت‌پذیری شهری	منبع
۱	عباسی و همکاران، ۱۳۹۱	رقابت‌پذیری یک کشور را بر اساس درجه‌ای تعریف می‌کنند که بتواند تحت شرایط بازار آزاد، کالاها و خدماتی را ارائه دهد که به استانداردهای بازارهای بین‌المللی دست یابد و درعین‌حال هم‌زمان درآمد واقعی و کیفیت زندگی مردم آن کشور را برای یک دوره بلندمدت بهبود بخشد.	Porter, 1990

۲	صابونی و دیگران، ۱۳۹۸	کروگمن و سامز معتقدند که تغییر در الگوهای تولید باید بر پایه همکاری منظم و دقیق پیشرفت‌های فنی در فعالیت‌های تولیدی و سرمایه‌گذاری فراینده در منابع انسانی صورت پذیرد با این هدف که افزایش مداوم بهره‌وری حاصل شود.	Lengyel, 2007
۳	اصغر مولایی، ۱۳۹۸	رقابت‌پذیری مفهومی چندبعدی است که در تعیین آن عوامل مختلفی سهیم هستند و در سطوح سه‌گانه بین‌المللی، ملی و بنگاه‌ها امکان بررسی و مطالعه دارد.	Abbasi & Rahmimi Koloor, 2010
۴	نظم فر و همکاران، ۱۳۹۴	رقابت‌پذیری شهری منعکس‌کننده توانایی شهر در جذب و حفظ شرکت‌ها و بنگاه‌های اقتصادی، به همراه افزایش استانداردهای زندگی برای شهروندان، خدمه، افراد شرکت‌ها و بنگاه‌های شهری است.	Kostianinen, 2002

(Source: Authors,2022)

عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری

در زیر به بررسی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری پرداخته شده است:

- عامل محیطی به عنوان پارامتر تأثیرگذار بر رقابت‌پذیری، در ابعاد مختلف اقتصادی، سیاسی حضوری مؤثر و ظهوری پررنگ دارد. معمولاً عوامل محیطی را در ابعاد سه‌گانه کلان بین‌المللی، خرد و ملی در نظر می‌گیرند که عوامل محیطی خرد به محیط نزدیک به سازمان و در واقع بازار می‌پردازد به طوری که عوامل تشکیل‌دهنده آن از ارتباط تنگاتنگ با بنگاه و فعالیت‌هایش برخوردار است؛ نظیر پویایی‌های مربوط به بازار، فناوری، مشتری، رقابت و نهایتاً پویایی‌های مربوط به خود بنگاه.

- عوامل درون‌سازمانی به عوامل قابل کنترل داخل یک سازمان یا بنگاه اقتصادی اطلاق می‌شود که خود مشتمل بر سه عامل اساسی نگرش مبتنی بر منابع، نگرش مبتنی بر بازار و نگرش مبتنی بر دانش است.

- رویکرد مبتنی بر منابع یکی از رویکردهای مرتبط با رقابت‌پذیری، رویکرد مبتنی بر قابلیت یا منابع است که اساساً بر نقش عوامل داخلی سازمان‌ها و صنایع بر توان رقابتی آن‌ها تأکید دارد. بر پایه دیدگاه مبتنی بر منابع، سازمان‌ها متشکل از مجموعه منابعی هستند که از اهمیت بالایی در کسب مزیت رقابتی برخوردار بوده و ویژگی‌ها و خصوصیات منابع، چگونگی مزیت و حد پایداری آن را تعیین می‌کنند.

- در دیدگاه مبتنی بر بازار، بنگاه‌ها به منظور کسب مزیت رقابتی پایدار، باید مشتری‌گرا، بازار گرا، نوآور و درعین حال کارآفرین بوده و نیز گرایش بالایی به یادگیری داشته باشند. بر اساس این دیدگاه، گرایش به بازار، منبعی مهم برای نیل به مزیت رقابتی آن‌هم از نوع پایدار محسوب می‌شود.

- نگرش مبتنی بر دانش در مقایسه با رویکردهای پیشین مزیت رقابتی تلاش دارد عوامل مؤثر بر ارتقای عملکرد رقابتی شرکت را از منظر دانش تفسیر و تحلیل نماید.

- بر اساس دیدگاه بازاریابی ارزش محور، ارزش مشتری به تفاوت بین ادراکات مشتری از منافع حاصل از خرید و استفاده از کالا و خدمات و ادراکات مشتری از هزینه ناشی از این مبادله اطلاق می‌شود. جوانب مورد تأکید در این رویکرد، شامل ارزش ادراکی بازار، ارزش ادراکی مشتری، ارزش ادراکی رقبا و ارزش درون بنگاهی است.

رویکردهای رقابت‌پذیری

رویکردهای رقابت‌پذیری به دو مکتب محتوایی و فرآیندی خلاصه می‌شود که در زیر بیان شده است:

مکتب محتوایی: در این رویکرد شرکت‌ها وجودشان را وابسته به محیط و بازار می‌دانند و در سایه فرصت‌یابی، استفاده از فرصت‌ها، تأمین رضایت مشتریان و پیشی گرفتن از رقبا هستند تا سودآور بوده، درک بهتری از مشتریان، رقبا، محیط و بنابراین سطح رضایت مشتری به سازمان می‌دهد، این گرایش می‌تواند باعث بهبود عملکرد سازمان نیز بشود (Aghazadeh and Tabibi, 2017).

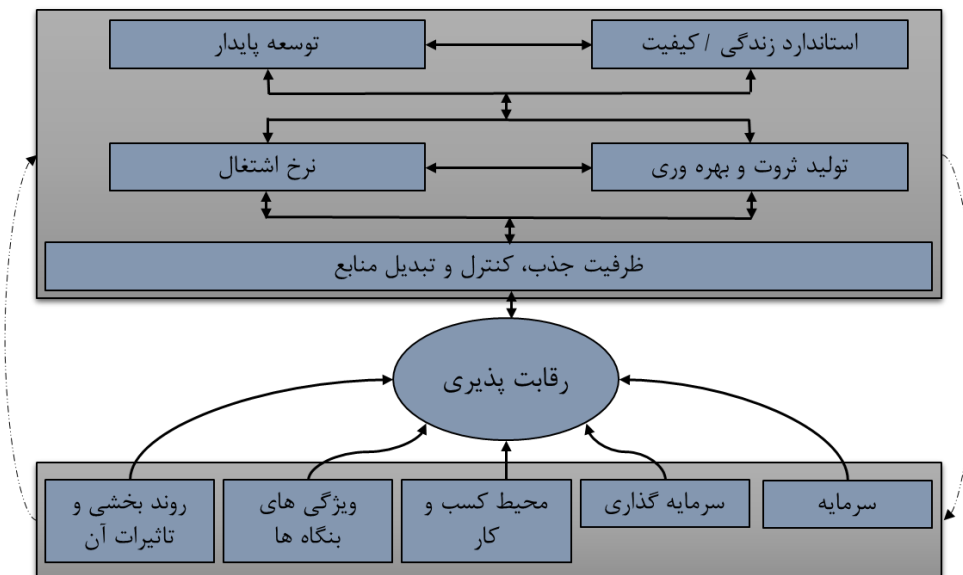
مکتب فرآیندی: رقابت‌پذیری از دید این مکتب به منزله همان فرآیندی است که افراد، منابع، تصمیمات و اقبال خوش را شامل می‌شود و هدف اصلی این رویکرد تأکید بر مزیت‌های رقابتی ناشی از قابلیت‌های منابع شرکت است (Aghazadeh and Tabibi, 2017).

مفهوم رقابت‌پذیری شهری و مؤلفه‌های آن

شهر یکی از چند مقیاس فضایی است که تولید فضا و مناسبات سیاسی، فرهنگی و اجتماعی را می‌توان در آن مشاهده کرد و مورد بررسی قرارداد و به دلایلی تجمع و تراکم بالای انسانی، نهادها و سازمان‌ها و ... جریان‌های اجتماعی، فرهنگی، مالی و سرمایه‌ای در آن به شدت وجود دارد (Kargar Samani, 2014). مؤلفه‌های مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در زیر بررسی شده است که در زیر مورد بررسی قرار گرفته است و می‌توان بیان کرد که به‌طور طبیعی، وجود و شکل‌گیری عوامل ذکر شده در مناطق به تحریک و توسعه آن‌ها کمک می‌کند و مسیر آن‌ها را برای آینده‌ای روشن هموار می‌سازد (Yaghfori and others, 2017).

مؤلفه‌های مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در دودسته عوامل نرم و سخت دسته‌بندی می‌شود که تعریف هر یک عبارت‌اند از:

عوامل نرم: عوامل نرم رقابت‌پذیری شامل منابع انسانی و محیط تولید، کیفیت زندگی، سرمایه مولد، سرمایه اجتماعی - نهادی، سرمایه فرهنگی، سرمایه زیرساختی، سرمایه خلاق و دانشی، روحیه کارآفرینی و ... است.
عوامل سخت: سایر شاخص‌ها و عوامل از جمله: بهره‌وری، اشتغال، درآمد، زیرساخت و دسترسی، سرمایه‌گذاری در دارایی‌های اقتصادی دانشی، سطح ماهیت و آموزش، نوآوری، روحیه کارآفرینی، دسترسی‌های بین‌المللی، صادرات و ... از عوامل سخت به شمار می‌آیند.

شکل ۱. مدل رقابت پذیری شهری

Figure 1: Urban competitiveness model

مواد و روش ها

روش تحقیق

روش این تحقیق، کیفی است که با استفاده از فراتحلیل انجام شده است. فراتحلیل یکی از ۹ اقسام روش های فرا مطالعه است. بنچ و دی در ارتباط با روش فرا مطالعه چنین نتیجه گیری می کنند که فرامطالعه شامل چهار قسمت اصلی است که به شرح زیر است:

فرانظریه: تحلیل نظریه های پژوهش های گذشته؛

فراروش: تحلیل روش شناسی پژوهش های گذشته

فراترکیب: تحلیل کیفی یافته های پژوهش های گذشته

فراتحلیل: تحلیل کمی یافته های پژوهش های گذشته (Bench and Day, 2010).

در مرور سیستماتیک، با شناسایی دقیق، منظم و برنامه ریزی شده تمام مطالعات مرتبط، می توان نقد عینی تری انجام داد و در مواردی که مطالعات اصلی (Original)، مرورهای کلاسیک سنتی (Narrative) و نظرات مؤلفین با هم اختلاف دارند، می تواند به حل مسئله کمک نماید، علاوه بر آن مرور سیستماتیک ناهمخوانی بین شواهد تحقیقاتی موجود را مشخص می نماید. مزیت اصلی مرور سیستماتیک آن است که وزن داده ها مانع اعمال نظر شخصی و پیش داوری مؤلف می گردد و در واقع به کمک استراتژی هایی با حداقل تورش و خطا، به جمع بندی نتایج چندین مطالعه اصلی می پردازد. در حال انجام مرور سیستماتیک کاری سخت و دقیق است که برای انجام بهینه

آن بهتر است توسط تیمی متشکل از یک نفر صاحب‌نظر (Expert) و همکاران جوان‌تر ایشان انجام گیرد (Hall, 2003). مرور سیستماتیک در واقع یک مطالعه مشاهده‌ای (Observational) بر روی مطالعات انجام‌شده موجود است. پس همانند سایر تحقیقات شامل چند بخش می‌شود: تعیین دقیق مشکل موردتحقیق، جمع‌آوری و آنالیز داده‌ها، تفسیر نتایج.

در این مقاله، فراتحلیل به صورت کیفی و توصیفی تحلیلی به ارائه یافته‌ها خواهد پرداخت. فراتحلیل با مقایسه و مقابله مبانی بینشی و روشی و یافته‌ها و نتایج توصیفی و تبیینی به دست آمده درباره هر موضوع، به نوعی بینش و روش تلفیقی منجر می‌شود و مبنایی محکم مبتنی بر انباشت یافته‌ها برای جلب توجه بیشتر به بینش‌ها و روش‌های چندگانه در ارتباط با تحلیل هریک از پدیده‌های اجتماعی فراهم می‌سازد (Akbari and others, 2012).

فراتحلیل، دربرگیرنده ترکیب کمی یا کیفی گزارش‌ها و نتایج پژوهش‌های مشابه است (Volf, 1986:123). بر این اساس، این مقاله به دنبال تبدیل یافته‌های مطالعات مختلف به یک مقیاس مشترک است. از این رو می‌توان خلأهای نظری و پژوهشی را مشخص کرد تا به جهت دادن پژوهش‌های بعدی و جدید کمک کند.

فراتحلیل نوعی مطالعه کیفی است که اطلاعات و یافته‌های استخراج‌شده از مطالعات کیفی دیگر با موضوع مرتبط و مشابه را بررسی می‌کند. در نتیجه، نمونه موردنظر برای فراتحلیل، از مطالعات کیفی منتخب و بر اساس ارتباط آن‌ها با سؤال پژوهش تشکیل می‌شود. فراتحلیل، مرور یکپارچه ادبیات کیفی موضوع موردنظر نیست. همچنین، تجزیه و تحلیل داده ثانویه و داده اصلی از مطالعات منتخب نیز نیست، بلکه، تحلیل یافته‌های این مطالعه‌هاست. به عبارتی، فراتحلیل، ترکیب تفسیر تفسیرهای داده‌های اصلی مطالعه‌های منتخب است. فراتحلیل، بر مطالعه‌های کیفی که لزوماً مبانی نظری وسیعی را شامل نمی‌شود، تمرکز دارد و به جای ارائه خلاصه جامعی از یافته‌ها، یک ترکیب تفسیری از یافته‌ها را ایجاد می‌کند. فراتحلیل با فراهم کردن یک نگرش نظام‌مند برای پژوهشگران از طریق ترکیب پژوهش‌های کیفی مختلف به کشف موضوع‌ها و استعاره‌های جدید و اساسی می‌پردازد و با این روش، دانش جاری را ارتقا داده و یک دید جامع و گسترده‌ای را نسبت به مسائل به وجود می‌آورد. فراتحلیل مستلزم این است که پژوهشگر بازنگری دقیق و عمیقی انجام داده و یافته‌های پژوهش‌های کیفی مرتبط را ترکیب کند. از طریق بررسی یافته‌های مقاله‌های اصلی پژوهش، پژوهشگران واژه‌هایی را آشکار و ایجاد می‌کنند که نمایش جامع‌تری از پدیده تحت بررسی را نشان می‌دهد. مشابه نگرش نظام‌مند، استفاده از فراتحلیل نتیجه‌ای را حاصل می‌کند که بزرگ‌تر از مجموع بخش‌هایش است (Sohrabi and others, 2011).

رویکرد پژوهش حاضر تحلیل محتوا بوده و به منظور جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز با مراجعه به اسناد و مدارک موجود (مقالات علمی - پژوهشی ۱۴۰۰-۱۳۸۶) و بررسی عناوین، محتوا، روش و نتایج، تعداد ۱۸ مقاله انتخاب‌شده و معیارهای اساسی این مقالات استخراج‌شده است. با تحلیل و بررسی‌های صورت گرفته، نتیجه کار در جدول آخر با دسته‌بندی معیارها (مفاهیم) است.

تحلیل ویژگی‌های شکلی مقالات موردبررسی

پیش از بررسی ویژگی‌های شکلی مقالات موردبررسی در این پژوهش، در جدول زیر کلیت مقالات، معرفی شده است؛ به‌طورکلی ۱۸ مقاله علمی پژوهشی از میان مقالات چاپ شده در مجلات داخلی و خارجی با نمونه موردی داخلی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

جدول ۲. اطلاعات اولیه مقالات موردبررسی

Table 2. Basic information of the reviewed articles

کد مقاله	عنوان پژوهش	محققان	سال انتشار	مجله یا کنفرانس
۱	ارزیابی الگوی علی معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری با رویکرد دیمتل فازی	جمالی و همکاران	۱۳۹۷	نشریه اقتصاد و مدیریت شهری
۲	واکاوی قابلیت‌های رقابت‌پذیری شهری و منطقه‌ای زمینه گرا (نمونه موردی شهر تبریز)	مولایی	۱۳۹۸	نشریه برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)
۳	نقش بافت تاریخی در ارتقاء مؤلفه‌های رقابت‌پذیری شهری مورد مطالعه: شهر بیرجند	یغفوری و همکاران	۱۳۹۶	نشریه برنامه‌ریزی فضایی (جغرافیا)
۴	تأثیر رقابت‌پذیری شهری بر رقابت‌پذیری ملی	سامانی و همکاران	۱۳۹۳	نشریه چشم‌انداز مدیریت بازرگانی
۵	بررسی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری بر اساس (Coopetition) با تکیه بر مفهوم Saez مدل پیشنهادی مطالعه موردی: شهر تهران	خضرای شولای فر و کرکه آبادی	۱۳۹۷	نشریه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی
۶	اولویت‌بندی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری شهر پرنده	صابونی و همکاران	۱۳۹۸	نشریه مدیریت شهری و روستایی
۷	جایگاه، ابعاد و تحقق رقابت‌پذیری شهری در مدیریت شهری	افصح حسینی و همکاران	۱۳۹۷	نشریه مطالعات مدیریت شهری
۸	ارزیابی راهبردهای افزایش توان رقابت‌پذیری Coopetition استراتژی کلان‌شهرهای ایران با تکیه بر مطالعه موردی: کلان‌شهرهای تهران، مشهد، تبریز، اهواز و زاهدان	خضرای شولای فر و همکاران	۱۳۹۸	نشریه علوم جغرافیایی
۹	تحلیل روابط بین عوامل مؤثر بر مؤلفه‌های رقابت‌پذیری با استفاده از تکنیک همبستگی کانونی (مورد مطالعه: واحدهای ستادی شرکت‌های بیمه شهر تهران)	عباسی و همکاران	۱۳۹۱	نشریه پژوهش‌نامه مدیریت تحول
۱۰	ماهیت رقابت‌پذیری: نگاهی چندبعدی	آقازاده و طیبی	۱۳۸۶	نشریه دانش مدیریت

۱۰. فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش های نو در جغرافیای انسانی - سال شانزدهم، شماره سوم، تابستان ۱۴۰۳

۱۱	تحلیل فضایی رقابت پذیری سکونتگاه های شهری استان های ایران	نظم فر و همکاران	۱۳۹۶	نشریه آمایش جغرافیایی فضا
۱۲	تبیین راهبردهای رقابت پذیری شهر تهران	ربیع و خواجهی	۱۳۹۲	نشریه مطالعات مدیریت راهبردی
۱۳	ارزیابی رقابت پذیری اقتصادی کلان شهرهای ایران	علی اکبری و همکاران	۱۳۹۷	نشریه برنامه ریزی منطقه ای
۱۴	تحلیل رتبه رقابت پذیری مکانی شهری مراکز استان های ایران بر پایه تحلیل مؤلفه اصلی (PCA)	افصح حسینی و همکاران	۱۳۹۶	نشریه مدیریت شهری
۱۵	بازشناسی ظرفیت های رقابت پذیری شهری و منطقه ای هویت محور مطالعه موردی: شهر ارومیه	مولائی	۱۳۹۸	نشریه مطالعات راهبردی سیاست گذاری عمومی
۱۶	بررسی وضعیت رقابت پذیری اقتصادی شهرهای ایران	نظم فر و همکاران	۱۳۹۶	نشریه علمی - پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری
۱۷	رقابت پذیری شهرهای جدید (نمونه مطالعاتی: شهر جدید پرند)	صابونی و همکاران	۱۳۹۹	نشریه مدل سازی اقتصادی
۱۸	تحلیلی بر عوامل مؤثر در رقابت پذیری شهری بر پایه روش سناریونویسی (مورد شناسی: شهر تبریز)	قربانی و کاظمی زاد	۱۳۹۸	نشریه جغرافیا و آمایش شهری

(Source: Authors, 2022)

جدول ۳. تحلیل ویژگی های شکلی مقالات

Table3. Analysis of formal features of articles

کد مقاله	تعداد	مقیاس نمونه	سال	روش	روش گردآوری	روش	ابزار	تعداد منابع	
								فارسی	لاتین
	صفحه	موردی	انتشار	تحقیق		تحقیق	گردآوری		
۱	۱۸	-	۱۳۹۷	کاربردی	اسنادی و میدانی	توصیفی-علی	۳۰ پرسشنامه از کارشناسان و متخصصین	۱۰	۳۴
۲	۲۸	یک شهر	۱۳۹۸	کاربردی	اسنادی و میدانی	توصیفی-تحلیلی	پرسشنامه دلفی بین ۳۰ نفر	۳۴	۱۷
۳	۲۱	یک شهر	۱۳۹۶	کاربردی	اسنادی و میدانی	توصیفی-تحلیلی	پرسشنامه بین ۵۱ نفر	۱۴	۱۸
۴	۱۶	-	۱۳۹۳	کاربردی	اسنادی	توصیفی-تحلیلی	بررسی ۱۴۸ کشور	۷	۳۲

مروری بر ادبیات نظری و شناسایی عوامل و معیارهای مؤثر بر رقابت پذیری شهری با رویکرد فراتحلیل..... ۱۱

۵	۱۹	یک شهر	۱۳۹۷	کاربردی	اسنادی	توصیفی- تحلیلی	-	۱۹	۱۸
۶	۱۸	یک شهر	۱۳۹۸	کاربردی	اسنادی و میدانی	توصیفی- تحلیلی	پرسشنامه بین ۱۵۰ تن متخصص	۱۲	۱۱
۷	۱۴	-	۱۳۹۷	کاربردی	اسنادی و میدانی	توصیفی- تحلیلی	پرسشنامه بین ۱۱۰ نفر	۷	۵۵
۱۰	۱۷	چندین کلان‌شهر	۱۳۹۸	کاربردی	اسنادی و میدانی	توصیفی- تحلیلی	پرسشنامه دلفی	۱۰	۱۸
۱۵	۱۹	یک شهر	۱۳۹۱	کاربردی	پیمایشی میدانی	توصیفی- تحلیلی	پرسشنامه با ۱۳۸ خبره	۱۵	۲۲
۱۷	۲۰	-	۱۳۸۶	کاربردی	اسنادی	توصیفی- تحلیلی	-	۲	۳۲
۲۴	۱۵	یک کشور	۱۳۹۶	کاربردی	اسنادی	توصیفی- تحلیلی	-	۲۰	۲۳
۲۵	۱۹	یک شهر	۱۳۹۲	کاربردی	اسنادی	مروری-تحلیلی	یک نمونه ۷۰ تایی از شهرهای در حال توسعه	۸	۳۱
۲۶	۱۳	کلان‌شهرهای ایران	۱۳۹۷	کاربردی	اسنادی	توصیفی- تحلیلی	-	۶	۱۴
۲۷	۲۰	چندین شهر	۱۳۹۷	کاربردی	اسنادی	توصیفی- تحلیلی	-	۲۳	۲۳
۲۹	۲۶	یک شهر	۱۳۹۸	کاربردی	اسنادی و پیمایشی	توصیفی- تحلیلی	-	۲۷	۱۰
۳۰	۲۳	یک شهر	۱۳۹۹	کاربردی	اسنادی و پیمایشی	توصیفی- تحلیلی	مصاحبه نیمه ساختاریافته با ۳۱ خبره	۲۰	۱۶
۳۱	۱۵	یک کشور	۱۳۹۶	کاربردی	اسنادی	توصیفی- تحلیلی	-	۲۰	۱۲
۳۲	۱۹	یک شهر	۱۳۹۸	کاربردی	اسنادی و پیمایشی	توصیفی- تحلیلی	به‌کارگیری تکنیک دلفی و اخذ رأی ۱۵ نفر خبره	۱۵	۱۵

. (Source: Authors,2022)

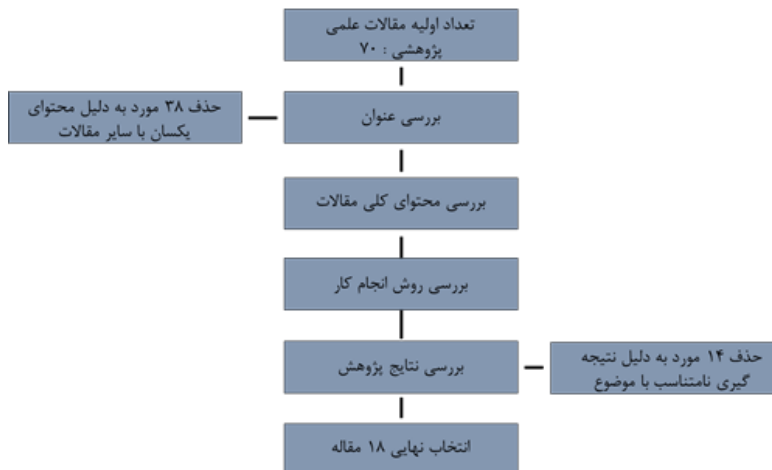
یافته‌ها (تجزیه و تحلیل)

همان‌گونه که قبلاً اشاره شد در این پژوهش از الگوی ۷ مرحله‌ای فراتحلیل سندلوسکی و باروس استفاده شده است که نتایج هر یک مراحل این تحلیل به صورت جداگانه آورده شده است. مرحله ۱، بررسی مسئله و مشکل (سؤال پژوهش): در این پژوهش با توجه به مقالات مورد ارزیابی، سؤال زیر مطرح شده است.

سؤال پژوهش: رویکردها و معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در پژوهش‌های (مقالات) ایرانی کدام است و چگونه گروه‌بندی می‌شوند؟

مرحله ۲، بررسی ادبیات نظری: به منظور گردآوری داده‌های پژوهش، از اسناد و مدارک زیادی استفاده شده است. این اسناد و مدارک شامل کلیه مقالات علمی پژوهشی فارسی و انگلیسی‌زبان چاپ شده در مجلات معتبر که نمونه مطالعاتی آن‌ها شهرهای داخلی ایران بوده، که با جست‌وجوی کلیدواژه رقابت‌پذیری شهری در ایران در پایگاه اطلاعاتی داخلی نظیر Noormags, Magiran, ISC, SID و پرتال جامع علوم انسانی و وبسایت مرجع دانش (سیویلیکا) به دست آمده است. به منظور بالابردن کیفیت پژوهش، با استفاده از منابع داخلی، تنها مقالات منتشر شده در مجلات معتبر مورد استفاده قرار گرفته‌اند؛ چراکه این پژوهش‌ها به وسیله داوران و افراد متخصص مورد ارزیابی قرار گرفته و نسبت به سایر مقالات از اعتبار بالاتری برخوردار هستند.

مرحله ۳، جستجو و انتخاب متون مناسب از مطالعات: فرآیند ارزیابی و انتخاب در این پژوهش شامل ۴ مرحله بررسی عنوان، بررسی محتوای کلی مقالات، بررسی روش انجام کار و بررسی نتایج پژوهش است که در این فرآیند ۵۲ مقاله حذف شده و ۱۸ مورد باقی مانده است. در این مرحله، مقالات استفاده شده، انتخاب شده است و معیارهایی چون اهداف تحقیق، منطق روش، طرح تحقیق، روش نمونه‌گیری جمع‌آوری داده‌ها، دقت تجزیه و تحلیل داده‌ها و بیان واضح و روشن یافته‌ها و ارزش پژوهش در ارزیابی مقالات و انتخاب آن‌ها در نظر گرفته شده است.

شکل ۲. فرایند بازبینی برای انتخاب مقالات موردنظر (Source: Authors,2022).

Figure 2. Review process to select the desired articles

مرحله ۴، استخراج اطلاعات پژوهش: در این مرحله، اطلاعات پژوهش‌ها در جدولی طبقه‌بندی شده است. اطلاعات و معرفی اولیه پژوهش‌ها پیش‌تر در جدول شماره ۱ بیان شد. پس از ارائه اطلاعات کلی پژوهش‌ها جدولی تهیه شده که در آن عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری آورده شده و سپس فراوانی هر کدام از معیارها (تعداد دفعات تکرار آن‌ها در هر مقالات) نیز ذکر شده است:

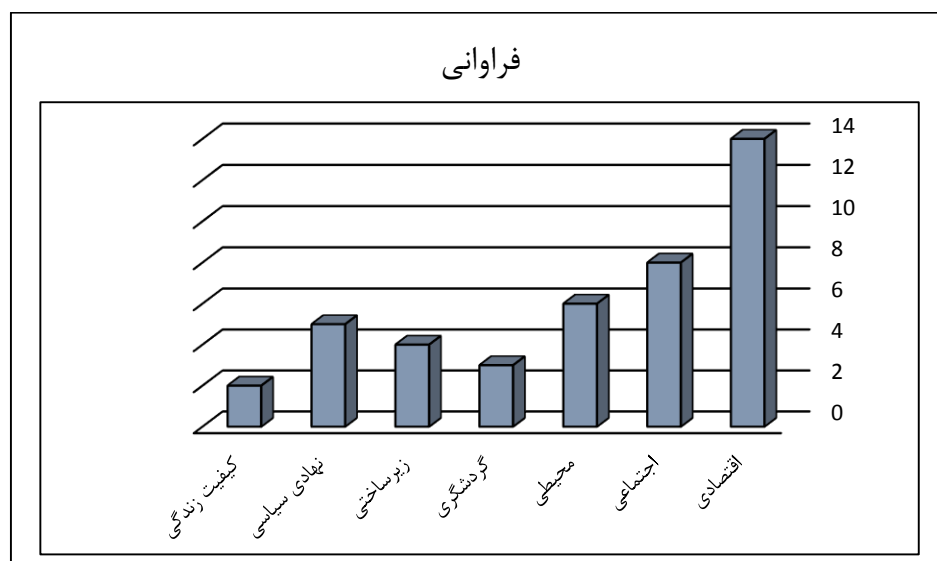
جدول ۴. عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری

Table 4. Effective factors and criteria of urban competitiveness

فراوانی	عامل و معیار مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری
۱۴	اقتصادی
۸	اجتماعی
۶	محیطی
۳	گردشگری
۴	زیرساختی
۵	نهادی سیاسی
۲	کیفیت زندگی

(Source: Authors,2022).

مرحله ۵، تجزیه و تحلیل و ترکیب یافته‌های کیفی: آن‌طور که از جدول‌های فوق برمی‌آید، عامل اقتصادی در رقابت‌پذیری شهری بیشترین تأثیر را دارد و دارای بیشترین فراوانی است به این معنا که تعداد بیشتری از پژوهش‌ها به این عامل اشاره کرده‌اند و بعد از آن عامل اجتماعی بیشترین فراوانی را دارد و این بدین معنی است که تعداد پژوهش‌هایی که به این موارد اشاره کرده‌اند بیشتر از سایرین است. نمودارهای زیر فراوانی هر عامل و معیار مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری در ۱۸ پژوهش مورد بررسی را نمایش می‌دهد.

شکل ۳. عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری (Source: Authors, 2022).

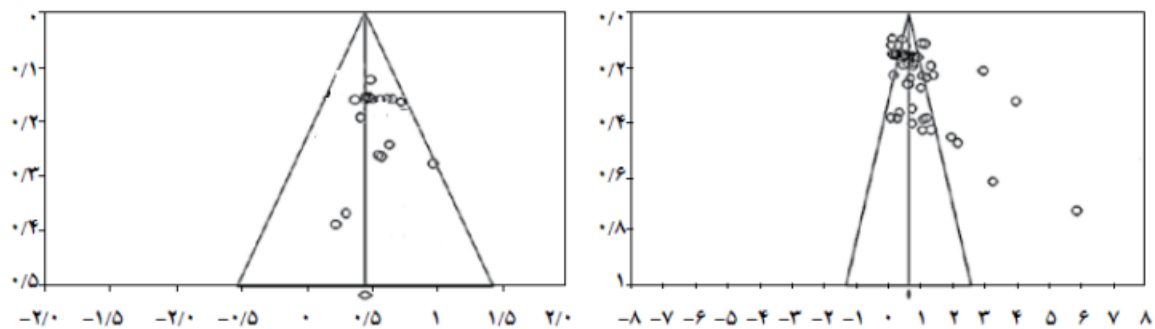
Figure 3: Effective factors and criteria of urban competitiveness

مرحله ۶، کنترل کیفیت مطالعات: به‌طور کلی به‌منظور کنترل و حفظ کیفیت در پژوهش‌های فراتحلیل، پژوهشگران مقاله، موارد زیر را مدنظر داشته‌اند:

- رعایت و حفظ شفافیت در کلیه مراحل پژوهش از انتخاب مقالات تا تحلیل یافته‌ها؛
- بررسی گسترده منابع فارسی مرتبط با تاب‌آوری شهری در برابر زلزله و نیز منابع انگلیسی‌زبان که نمونه مطالعاتی آن‌ها شهرهای داخلی ایران بوده است و همچنین جستجو در زمان‌های مختلف توسط پژوهشگران مقاله و مقایسه بین آن‌ها؛
- تلاش در جهت شناسایی دقیق عوامل و معیارهای تأثیرگذار در رقابت‌پذیری شهری در ایران.

مرحله ۷، ارائه یافته‌ها: با توجه به مراحل تحقیق، ابتدا عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری استخراج شده است که در بالا آورده شده است.

بعد از بررسی مراحل در نرم‌افزار اکسل با استفاده از نرم‌افزار spss به آنالیز داده‌ها پرداخته شده است. در این قسمت با ورود داده‌ها و فراوانی هرکدام در spss 28 خروجی‌ها و تحلیل‌هایی ارائه می‌شود. در روش‌های آماری فراتحلیل نیز مانند بسیاری از روش‌های آماری دیگر، قبل از تحلیل داده‌ها لازم است به بررسی پیش‌فرض‌های موردنیاز پرداخته شود. از جمله مهم‌ترین این پیش‌فرض‌ها نبود داده‌های پرت و نرمال بودن داده‌ها است. از آنجاکه در اندازه اثرهای این فرا تحلیل چند اندازه اثر خیلی بزرگ وجود داشت و توزیع اندازه اثرها را نامتقارن ساخته بود حذف این اندازه اثرهای پرت به منظور نرمال شدن توزیع ضروری به نظر می‌رسید. در فراتحلیل برای حذف اندازه اثرهای پرت از تحلیل حساسیت استفاده می‌شود. در این روش اندازه‌های اثر پرت و افراطی شناسایی و حذف شده و تجزیه و تحلیل تکرار می‌گردد. از این رو در این تحقیق برای تشخیص مطالعاتی که دارای تورش انتشار هستند از نمودار کیفی استفاده گردید.

شکل ۴. نمودار کیفی تورش انتشار قبل از تحلیل حساسیت (سمت راست) و بعد از تحلیل حساسیت (سمت چپ) (Source: Authors, 2022).

Figure 4: The funnel plot of diffusion before sensitivity analysis (right side) and after sensitivity analysis (left side)

در نمودارهای کیفی، محور افقی نشانگر مقادیر اندازه‌های اثر پژوهش‌های اولیه و محور عمودی خطای معیار آن‌ها است. تورش انتشار بر اساس نمودار کیفی زمانی قابل تشخیص است که نقاط، در اطراف نمودار به شکل متقارن پراکنده نشده باشند که این ناشی از مقادیر بسیار بزرگ اندازه اثر و نیز خطای معیار بزرگ آن‌ها است.

در زیر به بررسی اندازه اثر هر یک از عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری پرداخته شده است.

جدول ۵. اندازه اثر عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری

Table 5. Effect size of factors and effective measures of urban competitiveness

اندازه اثر	عامل و معیار مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری
۰,۴۴	اقتصادی
۰,۳۹	اجتماعی
۰,۳۶	محیطی
۰,۱۵	گردشگری
۰,۲۶	زیرساختی
۰,۳۰	نهادی سیاسی
۰,۱۴	کیفیت زندگی

(Source: Authors,2022).

دست‌آورد پژوهشی و نتیجه‌گیری

رقابت‌پذیری درجه رقابت است که در حال حاضر بین شهرها در سطح داخلی و بین‌المللی وجود دارد و باعث می‌شود آن‌ها در جایگاه رقابتی قرار گیرند. مجمع جهانی اقتصاد از سال ۱۹۷۹ تاکنون گزارش اقتصاد کشورها را بر مبنای شاخص رقابت‌پذیری منتشر می‌کند؛ اما تنها از سال ۲۰۱۰ رتبه ایران در این شاخص موردسنجش قرار گرفته است. شاخص رقابت‌پذیری جهانی یک شاخص ترکیبی و یکپارچه است که به‌طور سالانه منتشر و ابزاری همه‌جانبه جهت سنجش ارکان رقابت‌پذیری ملی در اقتصاد خرد و کلان محسوب می‌شود. تحقیقات در مورد مفهوم رقابت‌پذیری با توجه به مقیاس‌های مختلف شهری در حال افزایش است.

در این مقاله به بررسی پیشینه علمی و فنی پیرامون رقابت‌پذیری شهری از منظر شهرسازی آن پرداخته شده است؛ بنابراین، این مقاله باهدف ارائه یک فرایند عملیاتی برای فهم مفهوم رقابت‌پذیری، به‌منظور کمک به پژوهش‌های آتی در ارتباط با مباحث مربوط به رقابت‌پذیری در ابعاد مختلف شهری که می‌تواند بر عملکرد آن‌ها تأثیر بگذارد، ارائه می‌دهد. در راستای هدف پژوهش به‌منظور جمع‌آوری اطلاعات موردنیاز با مراجعه به اسناد و مدارک موجود (مقالات علمی-پژوهشی ۱۴۰۰-۱۳۸۶) و بررسی عناوین، محتوا، روش و نتایج، تعداد ۱۸ مقاله انتخاب‌شده و معیارهای اساسی این مقالات استخراج شده است.

بر اساس نتایج دسته‌بندی‌شده در بالا عامل اقتصادی به ترتیب در تمام رقابت‌پذیری‌های شهری بیشترین عامل موردبحث در پژوهش‌ها بوده‌اند.

عوامل و معیارهای مؤثر رقابت‌پذیری شهری شامل عوامل اقتصادی، اجتماعی، محیطی، گردشگری، زیرساختی، نهادی سیاسی و کیفیت زندگی است که عامل اقتصادی بیشترین تأثیر را طبق مقالات موردبررسی بر رقابت‌پذیری شهری داشته است و بعد از عامل اقتصادی همان‌طور که پیش‌تر گفته شد عامل اجتماعی تأثیر بسزایی در رقابت‌پذیری شهری دارد و کیفیت زندگی کمترین عامل تأثیرگذار بر رقابت‌پذیری شهری است.

منابع

- افصح حسینی، فاطمه السادات؛ ذبیحی، حسین؛ جهانشاهلو، لعلا(۱۳۹۶). جایگاه، ابعاد و تحقق رقابت‌پذیری شهری در مدیریت شهری، نشریه مطالعات مدیریت شهری، شماره ۳۴، ص ۷۷-۹۱.
- افصح حسینی، فاطمه السادات؛ ذبیحی، حسین؛ جهانشاهلو، لعلا(۱۳۹۷). تحلیل رتبه رقابت‌پذیری مکانی شهری مراکز استان‌های ایران بر پایه تحلیل مولفه اصلی (PCA)، نشریه مدیریت شهری، دوره ۱۶، شماره ۴۹، ص ۳۸۷-۴۰۷.
- آقازاده، هاشم؛ استیری، مهرداد و اصانلو، بهاره(۱۳۸۶). بررسی مؤلفه‌های مؤثر بر رقابت‌پذیری بنگاه‌ها در ایران، فصلنامه پژوهش‌های اقتصادی، ص ۳۷-۵۸.
- آقازاده، هاشم؛ طیبی، محمدرضا(۱۳۸۶). ماهیت رقابت‌پذیری: نگاهی چند بعدی، نشریه دانش مدیریت بهار، شماره ۷۶، ص ۱۳۹-۱۵۹.
- پورصفوی، سید مسعود؛ جعفری، شاهین(۱۳۹۶). ارزیابی رقابت‌پذیری منطقه‌ای در مناطق شهری عملکردی استان مازندران با استفاده از تحلیل خوشه‌ای، نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۹، شماره ۴، ص ۸۰۷-۸۲۰.
- جانی، سیاوش(۱۳۹۰). تبیین و تحلیل رقابت‌پذیری در کشورهای حوزه مورد سند چشم‌انداز و اولویت‌های ایران در ارتقای رقابت‌پذیری، نشریه برنامه‌ریزی و بودجه، شماره ۱۱۳، ص ۱۴۷-۱۷۶.
- جانی، سیاوش(۱۳۹۰). عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری در ایران و کشورهای جنوب غرب آسیا، نشریه پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی، شماره ۵۸، ص ۱۵۹-۱۸۸.
- جمالی، فیروز؛ روستایی، شهریور؛ یاپنگ غراوی، محمد(۱۳۹۷). ارزیابی الگوی علی معیارهای مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری با رویکرد دیمتل فازی، نشریه اقتصاد و مدیریت شهری، سال ششم، شماره ۲۳، ص ۳۳-۱۵.
- خضرای شولای فر، مریم؛ کرکه آبادی، زینب(۱۳۹۷). بررسی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری شهری براساس مدل پیشنهادی Saez با تکیه بر مفهوم Coopetition (مطالعه موردی: شهر تهران)، نشریه نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی، شماره ۴۱، ص ۱۱۱-۱۳۰.
- خضرای شولای فر، مریم؛ کرکه آبادی، زینب؛ کامیابی، سعید(۱۳۹۸). ارزیابی راهبرد های افزایش توان رقابت‌پذیری کلان شهرهای ایران با تکیه بر استراتژی Coopetition مطالعه موردی: کلان شهرهای تهران، مشهد، تبریز، اهواز و زاهدان، نشریه علوم جغرافیایی، شماره ۳۰، ص ۱۰۲-۱۱۹.
- داداش‌پور، هاشم، احمدی، فرانک(۱۳۸۹)، رقابت‌پذیری منطقه‌ای بمثابه رویکردی نوین در توسعه منطقه‌ای، فصلنامه راهبرد یاس، شماره ۲۲، تهران، ۸۱-۵۱.
- داداش‌پور، هاشم؛ ده ده جانی، مهدی(۱۳۹۴). شناسایی و اولویت بندی عوامل ریشه‌ای تاثیرگذار در ارتقای رقابت‌پذیری منطقه‌ای (مورد مطالعه: استان کردستان)، فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال پنجم، شماره ۱۹، صص. ۴۲-۲۷.
- دیک، ماین پیتروان(۱۳۹۳). مدیریت شهری از نظریه تا عمل، اداره شهرها در کشورهای در حال توسعه، ترجمه غلامرضا کاظمیان و حامد رستگار، تهران، تیسا (تاریخ انتشار زبان اصلی، ۲۰۰۶).

۱۸. فصلنامه علمی - پژوهشی نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی - سال شانزدهم، شماره سوم، تابستان ۱۴۰۳

- ربیع، مسعود؛ خواجه‌نوی، محسن. (۱۳۹۲). تبیین راهبردهای رقابت پذیری شهر تهران، نشریه مطالعات مدیریت راهبردی، دوره ۴، شماره ۱۵، ص ۳۷-۵۶.
- سهرابی، بابک؛ اعظمی، امیرویزدانی، حمیدرضا. (۱۳۹۰). آسیب شناسی پژوهش‌های انجام شده در زمینه مدیریت اسلامی با رویکرد فراترکیب، چشم انداز مدیریت دولتی، ص ۹-۲۴.
- شریف زادگان، محمد حسین؛ ندایی طوسی، سحر. (۱۳۹۴). چارچوب توسعه‌ی فضایی رقابت‌پذیری منطقه‌ای در ایران، موردپژوهی: استان‌های ۳۰گانه، نشریه هنرهای زیبا - معماری و شهرسازی، دوره ۲۰، شماره ۳، ص ۵-۲۰.
- شریف‌زادگان، محمدحسین؛ ندایی‌طوسی، سحر. (۱۳۹۵). سنجش مناسبت به کارگیری مولفه‌های موفقیت رقابت‌پذیری توسعه منطقه‌ای در ایران، نشریه پژوهش‌های جغرافیای انسانی، دوره ۴۸، شماره ۱، ص ۱۲۴-۱۰۵.
- شریفی، شهرام؛ فامیل نوروزی، حامد؛ شیدایی، آیلین. (۱۳۹۴). ارزیابی گردشگری شهری با تاکید بر توسعه زیرساخت‌های گردشگری و رقابت‌پذیری شهری؛ مورد پژوهی: کلان شهر تهران، نشریه مدیریت شهری، شماره ۳۹، ص ۳۶۹-۳۹۲.
- شیرمحمدی، شهرام؛ مطلبی، قاسم؛ حیدری، شاهین. (۱۳۹۴). خوانشی از جایگاه و نقش برندسازی معماری بر رقابت‌پذیری شهری در شهرهای جهانی، مدیریت شهری، شماره ۴۰، ص ۲۰۶-۱۷۷.
- صابونی، سعید؛ بهزادفر، مصطفی؛ صارمی، حمیدرضا. (۱۳۹۸). اولویت بندی عوامل مؤثر بر رقابت‌پذیری شهر پرنده، نشریه مدیریت شهری و روستایی، شماره ۵۶، ص ۱۶۱-۱۴۳.
- صابونی، سعید؛ بهزادفر، مصطفی؛ صارمی، حمیدرضا. (۱۳۹۹). رقابت‌پذیری شهرهای جدید (نمونه مطالعاتی: شهر جدید پرنده)، فصلنامه علمی مدل‌سازی اقتصادی، دوره ۱۴، شماره ۵۲، ص ۱۲۱-۱۴.
- صالح نژاد، سید عبدالله؛ درویش، حسن؛ احمدی، علی اکبر؛ فروزنده، لطف اله. (۱۳۹۷). فراترکیب مطالعات منزلت کارکنان در ایران، نشریه پژوهش‌های مدیریت منابع انسانی، دوره ۱۰، شماره ۲ (پیاپی ۳۲)، ص ۷۵-۹۶.
- عباسی، محمدرضا؛ محمودی میمند، محمد؛ امینی، محمد تقی؛ رحیمی کلور، حسین. (۱۳۹۱). تحلیل روابط بین عوامل مؤثر بر مؤلفه‌های رقابت‌پذیری با استفاده از تکنیک همبستگی کانونی (مورد مطالعه: واحدهای ستادی شرکت‌های بیمه شهر تهران)، نشریه پژوهش‌نامه مدیریت تحول، شماره ۷، ص ۱-۲۰.
- علی اکبری، اسماعیل؛ خدادادکاشی، فرهاد؛ کماسی، حسین. (۱۳۹۷). ارزیابی رقابت‌پذیری اقتصادی کلان شهرهای ایران، نشریه برنامه ریزی منطقه‌ای، دوره ۸، شماره ۲۹، ص ۱۳-۲۶.
- قربانی، رسول؛ کاظمی‌زاد، شمس‌ال... (۱۳۹۸). تحلیلی بر عوامل مؤثر در رقابت‌پذیری شهری بر پایه روش سناریونویسی (مورد شناسی: شهر تبریز)، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای، دوره ۹، شماره ۳۰، ص ۳۸-۱۹.
- قربانی، رسول؛ کاظمی‌زاد، شمس‌اله. (۱۳۹۸). تحلیلی بر عوامل مؤثر در رقابت‌پذیری شهری بر پایه روش سناریونویسی (مورد شناسی: شهر تبریز)، فصلنامه جغرافیا و آمایش شهری- منطقه‌ای، دوره ۹، شماره ۳۰، ص ۳۸-۱۹.
- کارگر سامانی، امیر؛ کردنائیچ، اسدالله؛ خداداد حسینی، سیدحمید؛ موسوی شفاپی، سیدمسعود. (۱۳۹۳). تاثیر رقابت‌پذیری شهری بر رقابت‌پذیری ملی، نشریه چشم انداز مدیریت بازرگانی، شماره ۵۳، ص ۱۲۳-۱۳۹.
- مشفق، وحید؛ محمدی، دکتر حمید. (۱۳۹۹). تحلیل انطباق‌پذیری مناطق خلاق و رقابت‌پذیر ایران، نشریه آمایش سرزمین، شماره ۲۳، ص ۵۹۵-۶۲۰.

- مولائی، اصغر. (۱۳۹۸). بازشناسی ظرفیت‌های رقابت‌پذیری شهری و منطقه ای هویت محور مطالعه موردی: شهر ارومیه، فصلنامه علمی مطالعات راهبردی سیاست گذاری عمومی، دوره ۹، شماره ۳۲، ص ۱۲۸-۱۵۵.
- مولائی، اصغر. (۱۳۹۸). واکاوی قابلیت‌های رقابت‌پذیری شهری و منطقه‌ای زمینه‌گرا (نمونه موردی شهر تبریز)، نشریه برنامه ریزی فضایی (جغرافیا)، شماره ۳۵، ص ۱۳۷-۱۰۹.
- میرزائی، حجت‌ا... (۱۳۹۴). برنامه‌ریزی بر محور برنامه‌ریزی منطقه‌ای (برای تحقق اقتصاد مقاومتی)، سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی استان گیلان، مرکز آموزش و پژوهش‌های توسعه و آینده نگری.
- نظم فر، حسین؛ عشقی چهاربرج، علی؛ علوی، سعیده. (۱۳۹۶). بررسی وضعیت رقابت پذیری اقتصادی شهرهای ایران، فصلنامه علمی- پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهری، ص ۲۳-۳۸.
- نظم فر، حسین؛ عشقی چهاربرج، علی؛ علوی، سعیده. (۱۳۹۶). تحلیل فضایی رقابت پذیری سکونتگاه‌های شهری استان‌های ایران، نشریه آمایش جغرافیایی فضا، دوره ۷، شماره ۲۴، ص ۱۵۳-۱۶۷.
- یغفوری، حسین؛ اسکندری ثانی، محمد؛ اکبری، فاطمه. (۱۳۹۶). نقش بافت تاریخی در ارتقاء مولفه‌های رقابت پذیری شهری مورد مطالعه: شهر بیرجند، نشریه برنامه ریزی فضایی (جغرافیا)، شماره ۲۶، ص ۸۴-۶۳.

References

- Abbasi, M & Mahmoudi Meymand, M & Amini, M & Rahimi Klor, H. (2012). Analysis of Relationships between Factors Affecting Competitiveness Components Using Focal Correlation Technique (Case Study: Headquarters Units of Tehran Insurance Companies), Journal of Transformation Management Research, No. 7, pp:1-20. (In persian)
- Abbasi, M.R. & RahimiKolor, H (2010). The requirements of competitiveness in the sectors of industry and commerce, Journal of Political Economic Information, III (IV), Pp 248-255. (In persian)
- Afsah Hoseini, F & Zabihi, H & Jahanshahlo, L. (2017). Position, dimensions and realization of urban competitiveness in urban management, Journal of Urban Management Studies, No. 34, pp: 77-91. (In persian)
- Afsah Hoseini, F & Zabihi, H & Jahanshahlo, L. (2018). Analysis of urban spatial competitiveness rank of provincial centers of Iran based on principal component analysis (PCA), Journal of Urban Management, Volume 16, Number 49, pp: 387-407. (In persian)
- Aghazadeh, H & Stiri, M. & Osanloo, B (2007). Investigating the components affecting the competitiveness of firms in Iran, Journal of Economic Research, pp: 37-58. (In persian)
- Aghazadeh, H & Tabibi, M. (2007). The Nature of Competitiveness: A Multidimensional Look, Journal of Spring Management Knowledge, No. 76, pp:139-159. (In persian)
- Ali Akbari, I & Akbari, M & Ansari, M & Bustan Ahmadi, V. (2019). Measuring and Analyzing Competitiveness Indicators in West Asian Countries with Emphasis on Iran, Journal of Regional Planning, No. 33, pp:1-14. (In persian)
- Ali Akbari, I & Khodadadkashi, F & Comasy, H. (2018). Evaluation of Economic Competitiveness of Iranian Metropolises, Journal of Regional Planning, Volume 8, Number 29, pp:13-26. (In persian)
- Ambashta, A., & Momaya, K (2004), Competitiveness of Firms: Review of theory, frameworks and models, Singapore Management Review, Vol 26, No 1, First half 2004, Pp 45-61.
- Anholt, S (2007). Competitive Identity the New Brand Management for Nations, Cities and Regions. Palgrave Macmillan, Hampshire, Palgrave Macmillan Houndmills, Basingstoke, Hampshire RG21 6XS and 175 Fifth Avenue, New York, N.Y. 10010.

- Bahmanpour Khalesi, H & Nourian, F. (2017). Identifying regionally competitive sectors in Fars province, *Journal of Fine Arts - Architecture and Urban Planning*, Volume 22, Number 3, pp:33-44. (In persian)
- Begg, I (1999). Cities and competitiveness, *Urban Studies*. 36(5/6), 795-809.
- Begg, I. (Ed.) (2002). *Urban Competitiveness: Policies for Dynamic Cities*, Bristol: Policy Press.
- Bench, Suzanne; & Day, Tina (2010). The user experience of critical care discharge: a metasynthesis of qualitative research. *International journal of nursing studies*, 47(4), 467-411.
- Bristow, G (2005). Everyone's a 'winner': problematising the discourse of regional competitiveness, *Journal of Economic Geography*, 285-304.
- Cagacan Deger, Nese Kumral and Burcu Turka (2000). *Competitiveness, Productivity and Growth in European Union and Turkey*.
- Camagni, R (2002). On the concept of Territorial competitiveness: sound of Misleading? *Journal of urban studies*, vol.39, 2395-2411.
- Chang, Y. C. Chen, M. H. Lin, Y. P. & GAO, Y. S (2012). Measuring Regional Innovation and Entrepreneurship Capabilities, *Journal of the Knowledge Economy*, 3(2), 90-108.
- Dadashpour, H & Ahmadi, F. (2009). Articles: Regional Competitiveness as a New Approach in Regional Development, *Journal of Development Strategy*, No. 22, pp. 49-80. (In persian)
- Dadashpour, H & Ahmadi, F. (2010). Regional Competitiveness as a New Approach in Regional Development, *Yas Strategy Quarterly*, No. 22, pp:81-51. (In persian)
- Dadashpour, H & Ahmadipour, Z & Moarefi, A. (2014). The Role of Industrial Clusters on Regional Competitiveness (Case Study: Khuzestan Oil, Gas and Petrochemical Equipment Cluster), *Journal of Industrial Management (Sanandaj Azad)*, Volume 10, Number 31, pp:63-72. (In persian)
- Dadashpour, H & Dedehjani, M. (2014). Identifying and prioritizing the effective root factors in promoting regional competitiveness (Case study: Kurdistan Province), *Regional Planning Quarterly*, Fifth Year, No. 19, pp:42-27. (In persian)
- Dc (2001). *Destination competitiveness: development of a model with application to Australia and the republic of korea*. An Australian Govt report, October.
- Dick, M. (2013). *Urban Management from Theory to Practice, Administration of Cities in Developing Countries*, Translated by Gholamreza Kazemian and Hamed Rastegar, Tehran, Tisa (Original Language Publishing Date, 2006).
- Dijkstra, L. Annoni, P. & Kozovska, K (2011). *A new regional competitiveness index: Theory, methods and findings*. European Commission.
- Divandari A. Aghazadeh, H. & Nikoukar, G. H (2009). Market orientation and business Competitiveness Identity-Based Case Study: Urmia City, *Scientific Quarterly of Strategic Studies of Public Policy*, Volume 9, Number 32, pp:128-155. (In persian)
- Doloreux, D. Shearmur, R. Figueiredo, D. (2016). *Québec' Coastal Maritime Cluster: Its Impact on*.
- Eskandari, M & Pile var, A & Rezaei nasab, A. (2017). Assessment of Affective Factors on The Regional Competitiveness Towards Sustainable Development (Case study: North Khorasan Province), *Journal of Geography and Urban-Regional Planning*, Vol 7, No 24, PP: 57-70. (In persian)
- Esko Lange, F (2009). *Urban governance, an essential determinant of city development*. World vision institute for research and development, Bonn: University of Bonn.
- Gorbani, R & Kazemi Zad, Sh. (2019). An Analysis of the Factors Affecting Urban Competitiveness Based on Scenario Writing Method (Case Study: Tabriz), *Quarterly Journal of Geography and Urban-Regional Planning*, Volume 9, Number 30, pp:19-38. (In persian)
- Hall GM. (2003). *How to write a paper*. 3th ed. London: BMJ publishing group. p.92-98.
- Hong, Jacky F.L (2015). knowledge development through co-opetition. *Journal of world Business*, 50(2015) 769-780. in the field of Islamic management with a meta-integrated approach, *Public Management Perspective*, pp:9-24.

- Jahny, Siavash (2011). Explaining and analyzing competitiveness in the countries under the document of Iran's vision and priorities in promoting competitiveness, *Journal of Planning and Budget*, No. 113, pp: 147-176. (In persian)
- Jamali, F & Rostaie, Sh & Y, M. (2018). Evaluation of the causal model of criteria affecting urban competitiveness with fuzzy Dimtel approach, *Journal of Urban Economics and Management*, Year 6, No. 23, pp:33-35. (In persian)
- Johnny, S. (2011). Factors Affecting Competitiveness in Iran and Southwest Asian Countries, *Journal of Economic Research and Policy*, No. 58, pp. 159-188.
- Kargari Samani, A & Kurdish, A & Khodadad Hosseini, S.H & Mousavi Shafaei, S M. (2013). The Impact of Urban Competitiveness on National Competitiveness, *Business Management Perspectives*, No. 53, pp:123-139. (In persian)
- Khazraei Sholayifar, M & Karkabadi, Z & Kamyabi, S. (2019). Evaluation of strategies to increase the competitiveness of Iranian metropolises based on Coopetition strategy Case study: Tehran, Mashhad, Tabriz, Ahvaz and Zahedan, *Journal of Geographical Sciences*, No. 30, pp:102-119. (In persian)
- Khazraei Sholayifar, M & Karkabadi, Z. (2018). Investigating the Factors Affecting Urban Competitiveness Based on Saez. (In persian)
- Kostianinen, J (2002). learning and the ba in development network of an urban region, *European planning studies* 10. (In persian)
- Kresl, P.K (2007). planning cities for the future: the successes and failures of urban economic strategies in Europe, Edward elgar publishing, 171.
- Krugman, P (2005). Second winds for industrial regions? In D. Coyle, W. Alexander, & B. Ashcroft, *New Wealth for Old Nations*.
- Laszlo S. & Ulbert, J (2009). The examination of the competitiveness in the hungarian sme sector: a firm level analysis. Faculty of business and economics, university of pecs.
- Lengyel, I (2007). Economic growth and competitiveness of Hungarian regions, 2nd Central European Conference in Regional Science, 587-608.
- Lengyel, I (2009). Bottom-up Regional Economic Development: Competition, Competitiveness and Clusters, In Z. Bajmócy, I. Lengyel, & (eds), *Regional Competitiveness, Innovation and Environment* (pp. 13-38, JATEPress), Szeged.
- Lengyel, I (2016). Competitiveness of Metropolitan Regions in Visegrad Counties. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 223, 357-362.
- Man, T. W. Y. Lau, T. & Chan, K. F (2002). The competitiveness of small and medium enterprises: a conceptualization with focus on entrepreneurial competencies. *Journal of Business Venturing*, 17, 123-142.
- Martin, R. L (2004). A study on the factors of regional competitiveness. Cambridge: University of Cambridge.
- Mirzaei, H. (2014). Planning based on regional planning (for the realization of resistance economy), Guilan Management and Planning Organization, Training and Research Center for Development and Futurism. (In persian)
- Molaei, A. (2019). Analysis of Urban and Regional Competitiveness Capabilities (Case Study of Tabriz), *Journal of Spatial Planning (Geography)*, No. 35, pp:137-109. (In persian)
- Molaei, A. (2019). Recognizing the Capacities of Urban and Regional pattern of regional development through activity clusters in Tehran province with emphasis on competitiveness, *Land Management Journal*, No. 21, pp:235-262. (In persian)
- Morphet, Janice (2008). Modern local government, London, Sage. performance in iran. *Journal of Management*, I, 39-54 (In persian).

- Mushfeghi, V & Mohammadi, H. (2020). Adaptability Analysis of Creative and Competitive Areas of Iran, *Journal of Land Management*, No. 23, pp:595-620. (In persian)
- Nazmfar, H & Eshghi Chaharborj, A & Alawi, S. (2014). Spatial Analysis of Competitiveness of Urban Settlements in Iranian Provinces, *Journal of Spatial Planning*, Volume 7, Number 24, pp:153-167. (In persian)
- Nazmfar, Hussein; Eshghi Chaharborj, Ali; Alawi, S. (2016). Investigating the Economic Competitiveness of Iranian Cities, *Quarterly Journal of Urban Economics and Management*, pp:23-38. (In persian)
- Porter, M. E (1990). *The competitive advantage of nations*. The free press: New York.
- Poursafavi, S.M & Jafari, Sh. (2017). Evaluation of regional competitiveness in functional urban areas of Mazandaran province using cluster analysis, *Journal of Human Geography Research*, Volume 49, Number 4, pp:807-820. (In persian)
- Rabieh, M & Khajoui, M. (2012). Explaining Competitiveness Strategies in Tehran, *Journal of Strategic Management Studies*, Volume 4, Number 15, pp:37-56. (In persian)
- Richard, H. (2015). *Sustainability and competitiveness in Australian cities*. University of Canberra.
- Ron Martin, James,S (2008) *The theoretical bases of urban competitiveness: does proximity matter?* Department of Geography. Cambridge university. Pp 333-351.
- Sabuni, S & Behzadfar, M & Saremi, H. (2019). Prioritization of factors affecting the competitiveness of Parand city, *Journal of Urban and Rural Management*, No. 56, pp:161-143. (In persian)
- Sabuni, S & Behzadfar, M & Saremi, H. (2020). Competitiveness of New Cities (Study Sample: Parand New City), *Scientific Modeling Economic Quarterly*, Volume 14, Number 52, pp:114-121. (In persian)
- Saleh Nejad, S.A & Darwish, H & Ahmadi, A.A & Forouzandeh, L. (2018). Transformation of Staff Dignity Studies in Iran, *Journal of Human Resource Management Research*, Volume 10, Number 2 (32), pp:75-96. (In persian)
- Sandelowski, Margarete; & Barroso, Julie (2007) *Handbook for synthesizing qualitative research*. New York and London: Springer.
- Sasanpour, F & Hatami, A & Babaei, Sh. (2017). Competitiveness analysis of the quality of life in Tehran metropolis at the global level, *Journal of Geography*, No. 55, pp:398-377. (In persian)
- Serrano, F.A (2003) *City Competitiveness and Attractiveness: A New Approach to Evaluate Economic Development in Mexican Cities*. (Doctoral dissertation). University of Glasgow, United Kingdom. Retrieved from http://theses.gla.ac.uk/982/1/2003_serranophd.pdf.
- Sharifi, Sh & Norouzi, H & Mania, E. (2014). Evaluation of urban tourism with emphasis on Tourism infrastructure development and urban competitiveness; Case study: Tehran metropolis, *Journal of Urban Management*, No. 39, pp:369-392. (In persian)
- Sharifzadegan, M & Nedayi Tusi, S. (2014). Spatial Development Framework of Regional Competitiveness in Iran, Case Study: 30 Provinces, *Journal of Fine Arts - Architecture and Urban Planning*, Volume 20, Number 3, pp:5-20. (In persian)
- Sharifzadegan, M & Nedayi Tusi, S. (2015). Assessing the appropriateness of using the components of regional development competitiveness success in Iran, *Journal of Human Geography Research*, Volume 48, Number 1, pp:124-105. (In persian)
- Shirmohammadi, Sh & Matlabi, Q & Haydari, Sh. (2014). A Reading of the Status and Role of Architectural Branding on Urban Competitiveness in Global Cities, *Urban Management*, No. 40, pp:206-177. (In persian)
- Shorts, J & Hyun Kim, J. (2004). *Globalization and the City*, translated by Ahmad Poor Ahmad, and Shayan (official) Rastami, Academic Jihad, Date of Publication of the Original Language 1999.
- Sinkiene, J (2009) *Copmpetitivenessrji n lithuania,vifa olitica i esectors of city i administravima* 29:47-53.

- Sohrabi, B & Azami, Amirvzdani, H. (2011). Pathology of researches conducted Proposed Model Based on the Concept of Coopetition (Case Study: Tehran), Journal of New Attitudes in Human Geography, No. 41, pp:111-130. (In persian)
- Storper, M (1997) the regional world:territorial development in a global economy,guilford press new York.
- Tabatabai, S & Saeedeh Zarabadi, Z & Ziari, Y & Majidi, H. (2018). Explaining the pattern of regional development through activity clusters in Tehran province with emphasis on competitiveness, Land Management Journal, Volume 11, Number 2 (21 consecutive), pp. 235 – 262. (In persian)
- Taylor, P (2004). Regional competitiveness: An Elusive yet key concept. Regional studies, VOL. 38.9, pp. 991 – 999.
- Thornley, A (1999). urban planning and competitive advantage.
- Turk, I (2004). Cities, Regions and Competitiveness. Regional Studies, Vol 38, pp1069-1083.
- Wang, Y. Niue, W (2008). Study on the City-scale Network Competitiveness. Urban Development Studies,2008,15(2):99-103.
- Webster, D. and Muller, L (2000) Urban competitiveness assessment in developing country urban regions the road forward, paper prepared for urban group. INFUD, Washington D.C.
- Yaghfori, H & Eskandari Thani, M & Akbari, F. (2014). The role of historical context in promoting the components of urban competitiveness studied: Birjand, Journal of Spatial Planning (Geography), No. 26, pp:84-63. (In persian)

A review of theoretical literature and identification of factors and criteria effective on urban, regional, global and national competitiveness with a meta-analytical approach

GholamReza Moradi

Assistant Professor, Urban Engineering Department, Salman Farsi University, Kazeroon, Iran.

Mahsa Dehghanian

PHD's student, Department of urban Planning, Yazd University, Yazd, Iran.

Elham Kazeminezhad*

Master's Department of Urban Planning, University of Arts, Tehran, Iran

Abstract

Introduction: Nowadays, the new concept of GDP of common regions, the purpose of this study is to reveal the concept of urban competitiveness and identify approaches and factors and effective criteria of urban competitiveness in Iran using meta-analysis method. In recent years, the concept of competitiveness has become a common term in urban, regional and national economic analyzes and policies. Globalization and economy based on information knowledge, by removing the border between countries, has gradually reduced the geographical position of territorial competitions from national to regional scale.

Materials and Methods: Descriptive-analytical research, in terms of purpose; It is functional and. In this study, a 7-stage model of Sandlowski and Barros meta-analysis was used and the approach of the present study was content analysis. By collecting the required information and reviewing the titles, content, method and results, 18 articles were selected and the basic criteria of these articles were extracted. Meta-analysis is a type of qualitative study that examines the information and findings extracted from other qualitative studies with a related and similar topic. As a result, the target sample for meta-analysis consists of selected qualitative studies based on their relationship with the research question. Meta-analysis, integrated review of qualitative literature is not the target.

Results and Discussion: The results show that in all competitiveness, the economic factor has the greatest impact and cities, regions and the whole world should strengthen this factor in order to increase competitiveness, which in this regard can be strengthened economic ties inside and outside cities and Regions, promotion and use of inter-regional and urban advantages, improving the quality of the labor market, etc. or in line with social factors in the region, we can mention the promotion of spatial exchange, improving the level of human capital.

Conclusion: Based on the results categorized above, the economic factor has been the most discussed factor in all urban competitiveness respectively. The effective factors and criteria of urban competitiveness include economic, social, environmental, tourism, infrastructural, political institutional and quality of life factors. According to the reviewed articles, the economic factor had the greatest impact on urban competitiveness, and after the economic factor, as it was said before, the social factor It has a significant effect on urban competitiveness and the quality of life is the least influencing factor on urban competitiveness.

Keywords: Competitiveness, meta-analysis approach, Sandelowski and Baros seven-stage model.

* (Corresponding Author) kzelhaam@gmail.com